

Negatívny reverz – odmietnutie liečby pacientom

MUDr. Ingrid Olejárová, MPH

Oddelenie anestéziológie a intenzívnej medicíny, Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a. s., Bratislava

Inštitút negatívneho reverzu historicky obsahoval už zákon č. 20/1966 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu a následne zákon č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti. V súčasnosti je jeho ekvivalentom nezískanie informovaného súhlasu pacienta s navrhovaným vyšetrovacím alebo liečebným postupom, prípadne odvolanie takéhoto súhlasu. Informovaný súhlas pacienta je najdôležitejším predpokladom poskytnutia zdravotnej starostlivosti. Akýkoľvek diagnostický alebo liečebný úkon môže byť uskutočnený len v prípade, že na takýto úkon udelí pacient alebo jeho zákonný zástupca informovaný súhlas, s výnimkou v zákone jednoznačne uvedených situácií. Informovaný súhlas musí byť preukázateľný, čo nemusí bezpodmienečne znamenať písomnú formu, ale aj napríklad súhlas vyjadrený pred svedkami. Právom pacienta, prípadne právom toho, kto je oprávnený dať informovaný súhlas, je právo informovaný súhlas odmietnuť alebo kedykoľvek odvolať. Rovnako ako obsah a spôsob poučenia, odmietnutie poučenia, informovaný súhlas, jeho odmietnutie, prípadné odvolanie musia byť zaznamenané v zdravotnej dokumentácii pacienta. Oveľa významnejší ako informovaný súhlas pacienta je jeho informovaný nesúhlas s liečbou, ktorú mu poskytovateľ navrhuje. V prípade, že pacient odmieta hospitalizáciu, liečebný alebo diagnostický výkon,

prípadne navrhovanú liečbu, musí byť tento nesúhlas dokumentovaný. Platí to aj v prípadoch, keď pacient odmietne lekárom navrhovanú optimálnu liečbu a zvolí alternatívny postup, ktorý je tiež správny, ale v danom prípade nie optimálny alebo nie ten najlepší. V prípade komplikácií alebo neúspechu takéhoto postupu musí lekár alebo zdravotnícke zariadenie dokázať, že pacientovi bol navrhovaný postup, ktorý mohol byť v danom konkrétnom prípade účinnejší, ale pacient ho napriek poučeniu odmietol. Keďže získanie informovaného súhlasu a poučenie pacienta je zákonnou povinnosťou poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, musí tento dokázať, že si svoju povinnosť splnil. Písomná forma odmietnutia navrhovanej liečby je na rozdiel od ústneho tvrdenia nespochybniteľná. Odmietnutie informovaného súhlasu by preto malo byť vždy písomnou formou a malo by mu predchádzať dokázateľné poučenie o možných následkoch, ohrození zdravia alebo života. Obsah poučenia o následkoch odmietnutia zákroku alebo liečby je potrebné formulovať jednoducho, jasne a jednoznačne.

V prípade, že sa zdravotnícki pracovníci snažili informovaný súhlas od pacienta v jeho záujme získať opakovane, je potrebné uviesť to v dokumentácii. Každý zápis do zdravotnej dokumentácie musí byť zároveň formálne správ-

Anestéziol. intenzívna med., 2015; 4(1): 30

ny a spĺňať všetky zákonné náležitosti. Právne relevantné je len také odmietnutie liečby pacientom, ktoré nasledovalo po dokázateľne úplnom poučení pacienta o možných rizikách a následkoch jeho rozhodnutia. Optimálne by bolo poučenie a odmietnutie navrhovaného liečebného alebo diagnostického postupu realizovať v závažných prípadoch pred svedkami alebo v prítomnosti príbuzných pacienta a za účasti nielen ošetrojúceho lekára, ale aj vedúceho pracoviska.

Literatúra

1. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
2. Etický kódex zdravotníckeho pracovníka.
3. Dohovor o ľudských právach a biomedicíne.
4. Kováč P, et al. Negatívny reverz ako právny inštitút. *Právo a manažment v zdravotníctve*. 2014;9.
5. Tóth K a kol. *Právo a zdravotníctvo II*, 2. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo zdravotníckej literatúry Herba, 2013.
6. Mach J. Co je péče „lege artis“ a kdo to posoudí? *Medicínske právo* 2007-11-29, www.medicinskepravo.cz

MUDr. Ingrid Olejárová, MPH

Oddelenie anestéziológie

a intenzívnej medicíny

Národný ústav srdcových

a cievnych chorôb, a. s.

Pod Krásnou hôrkou 1, 833 48 Bratislava

ingrid.olejarova@nusch.sk